

Asia: VN/146/2021

Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta. Työryhmän välimietintö.

Lausunnonantajan lausunto

1. Ehdotuksen mukaan perittävien kulujen enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen. Mikä on näkemyksenne mukaan sopiva ”portaiden” lukumäärä? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

4 [SPL kannattaa mieluummin 4-portaista kuin 3- portaista mallia. Sääntelyn selkeys ja täsmällisyys voisivat puoltaa jopa suurempaa porrastusta ottaen huomioon perintäkuluille asetettu yleinen kohtuullisuusvaatimus. Olennaista joka tapauksessa on se, että kulukategoriat muodostetaan siten, että ne tosiasiallisesti kattavat siitä velkojalle aiheutuvat kustannukset perintälain 10 §:n mukaisesti.]

2. Ehdotuksen mukaiset pääomakategoriat ovat alle 500 euroa, yli 500 euroa mutta alle 2 500 euroa, yli 2 500 euroa mutta alle 10 000 euroa ja yli 10 000 euroa. Onko ehdotettu jako kannatettava? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Kyllä

3. Ovatko ehdotetut perintäkulujen euromääräiset enimmäismäärät sopivalla tasolla? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Ehdotetut kulut alittavat selvästi viranomaisen valvontakäytännössä kohtuulliseksi katsotut kulutasot erityisesti maksuvaatimusten kohdalla. Kulujen korvausvastuun asettaminen alle kohtuulliseksi katsotun tason ei yritysten välisissä asioissa ole perusteltua. Sääntelyllä on perusteltua puuttua vain sellaisiin kulutasoihin, jotka valvontaviranomainen on valvontakäytännössä katsonut kohtuuttomiksi. Näin sääntelyllä sisällytettäisiin vallitsevassa valvontakäytännössä kohtuulliseksi katsottu kulutaso lakiin sen sijaan, että lailla leikattaisiin kohtuulliseksi katsottua kulutasoa nyt esitetyllä tavalla. Tarkoitushan oli käsityksemme mukaan puuttua ”jopa 400 euron perintäkuluihin”, ei alkaa leikata kohtuulliseksi katsotusta tasosta. /SPL on perustellut kantaansa eriävissä mielipiteessä sivulla 120. Jos saatavan pääoma on enintään 500 euroa, tulee enimmäiskulun olla 50 euron sijasta vähintäänkin 80 euroa, jotta sitä voidaan pitää velkojan kannalta kohtuullisena. / Ehdotuksen mukaan velalliselta saisi vaatia perintätoimista ensimmäisen maksuvaatimuksen osalta 70 euroa ja toisen maksuvaatimuksen osalta 35 euroa, jos pääoma on yli 500 euroa, mutta alle 2.500 euroa. Väliaikaisessa laissa kohtuullisista kuluista huojennettu perintäkulu on ensimmäisen

maksuvaatimuksen osalta 80 euroa. Tämä alittaa selvästi aluehallintoviraston mukaisen ratkaisukäytännön, jossa kohtuullisiksi perintäkuluiksi on katsottu tällaisten pääomien osalta noin 110 euroa. SPL katsoo, että jos saatavan pääoma on yli 500 euroa, tulee enimmäiskulun olla 70 euron sijasta vähintäänkin nykyisen aluehallintoviraston ratkaisukäytännön mukainen eli 110 euroa, jotta se ei ole velkojan kannalta kohtuuton. /Ehdotetut määrät tratan perintätoimista ovat liian alhaisia ottaen huomioon tratasta aiheutuva työmäärä, huolellisuusvelvoite ja siitä johtuva korvausvastuu. Tratan kohtuullisen kulun arvioinnin pohjana voitaisiin lähtökohtaisesti pitää hallituksen esityksen luonnoksessa II 16.6.2020 ehdotettua 150 euroa kategoriasta riippumatta. Em. esitysluonnos perustui kohtuulliseen kulumäärään ja se vastasi trattakulun osalta pitkälti aluehallintoviraston ratkaisukäytännön mukaista kuluja. On myös huomattava, että kyse on enimmäiskulusta ja toisin kuin muilla velkojilla, perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalla on oikeus saada kustannusten lisäksi myös kohtuullinen palkkio, joka perintätoimiston pitää sisällyttää kyseiseen kuluun. /Ehdotuksessa ei ole otettu huomioon perintäalan lisääntyneitä velvoitteita eikä nykyistä kustannustasoa. Työmääriä ja kustannuksia on kuvattu SPL:n laatimassa Yrityspennän käytännesäännöissä:

https://www.suomenperimistoimistojenliitto.fi/wpcontent/uploads/2019/08/perinta%CC%88alan_yrityspennan%CC%88n_ka%CC%88yta%CC%88nnesa%CC%88a%CC%88nnot_21.5.2019.pdf .

/Maksuvaatimuskuluilla tulee kattaa perinnästä aiheutunut työ ja kustannukset sekä perintätoimistoille pitäisi myös jäädä katetta elinkeinon harjoittamiseen. Perintä vaatii paljon henkilötyövoimaa mm. velallisiasiakaspalvelusta johtuen ja pelkästään SPL:n jäsenyrityksissä työskentelee 1.632 henkilöä (vuosi 2020 vrt. ulosottolaitos 1.088 henkilötyövuotta vuonna 2020). Perintäkulujen pysyvällä alentamisella alle kohtuullisen tason on väistämättä vaikutuksensa velallisten ja velkojien saamaan palveluun ja palveluhinnoitteluun. Perintälain 10 §:n aiheuttamisperiaatteesta ei tulisi tinkiä siten, että osa perintäkuluista jäisi velkojan itsensä maksettavaksi. On myös syytä huomata, että liian pienet perintäkulut voivat rajoittaa perintätoimenpiteitä ja pitkittää suoritusten saamista ja koitua erityisesti pienvelkojien ongelmaksi. /Enimmäismäärissä ei myöskään ole otettu riittävästi huomioon, että kokonaiskulukatto voi yrityssaatavissa ylittyä jo maksumuistutusvaiheessa. Velkojat voivat asiakkaidensa kanssa neuvotella hyvinkin pitkään erilaisia järjestelyjä ja kestovelka voi laahata jatkuvasti perässä ilman, että halutaan katkaista asiakassuhde eräännyttämällä. Yrityssaatavien osalta kohdistusjärjestystä ei ole säädetty samalla tavalla kuin kuluttajasaatavissa ja sen vuoksi maksumuistutuskuluja voi syntyä vuosien varrella paljonkin ilman, että niihin tulee kohdistetuksi suorituksia. Epäselväksi on jäänyt, mikä on peruste sille, että kokonaiskulukattoa ei voisi pääsääntöisesti ylittää kestovelkasuhteiden osalta? Halutaanko nopeampaa eräännyttämistä joustavuuden sijaan? /Lisäksi esimerkiksi rahoitussaatavissa voi olla yleisesti useita osallisia sen lisäksi, että ne voivat olla kestovelkasuhteita. Jos esim. vastuullisia on viisi, maksumuistutuskuluja syntyy jo yhden erän osalta 60 euroa (5 x 12 e) ja eriä voidaan joutua muistuttamaan lähes kuukausittain. Yhteisvastuutilanteet tulisi olla kestovelkasuhteiden lisäksi erityinen aihe ylittää kokonaiskulukatto. Kokonaiskulukatto tulisi siis olla vastaavasti ylitettävissä kuin perintätoimien enimmäismäärätkin. On ristiriitaista, että yksittäiset kululliset perintätoimenpiteet eri vastuullisille ovat lain mukaan sallittuja, mutta kokonaiskulukatto on sidottu yhteen tarkasteluun saman saatavan käsittelyn vuoksi. Tämä olisi korjattavissa sillä, että lain perusteluissa tuotaisiin esiin, että kokonaiskulukatto voidaan ylittää, jos perintä on tavanomaisesta perinnästä poikkeavaa esimerkiksi kestovelkasuhteesta tai yhteisvastuullisuudesta johtuen. Nyt lain perustelujen vuoksi tämä ei olisi mahdollista (s. 91). /Tältä osin kiinnitämme huomiota myös siihen, ettei vastaavaa perustelua ole kuluttajasaatavien osalta. Kokonaiskulukatto tulee voida ylittää mikäli perinnästä on aiheutunut tarpeellisia perintätoimenpiteitä. Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät on aikoinaan voitu säätää tavallisessa lain

sääntämisympäristössä juuri sen vuoksi, että velkojalla on katsottu olevan oikeus saada velalliselta todelliset perintäkulut (PerVL 27/2004 vp).]

4. Ehdotuksen mukaan suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien tavoin suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin eli alle 500 euron pääoman kategoriaan. Ehdotuksen mukaan tällaiset perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia. Mikä on näkemyksenne mukaan kannatettavin vaihtoehto suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen enimmäismäärien ja suoran ulosottokelpoisuuden osalta? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Sama sääntely kuin yrityssaatavissa, jotka eivät ole suoraan ulosottokelpoisia ja joissa perintäkulujen määrää tarkastellaan pääoman suuruuden mukaan jakautuvien neljän eri kategorian perusteella. Perintäkulut olisivat suoraan ulosottokelpoisia koko määrässään eri kategorioiden mukaisesti. [SPL on perustellut kantaa eriävissä mielipiteessä s. 121. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta tulee noudattaa samaa huolellisuutta ja tehdä samat toimenpiteet kuin yksityisoikeudellistenkin saatavien osalta. Niitä ei ole perusteltua asettaa erilaiseen asemaan yksityisoikeudellisiin yrityssaataviin nähden. Julkisoikeudellisissa yrityssaatavissa on usein kysymys työeläkemaksusaatavien kaltaisista suurista yrityssaatavista. Sääntelyn ei pidä ohjata yrityksiä viivyttelemään lakisääteisten maksujen kohdalla asettamalla näitä saatavia koskeva perintäkulujen korvausvelvollisuus vähäisten laskusaatavien tasolle, jolloin lakisääteisissä maksuissa viivyttelyä voitaisiin käyttää edullisena lyhyen aikavälin rahoituksena. /Yhtä ainuttakaan kategoriaa perustellaan ehdotuksessa sillä, että suoraan ulosottokelpoisten saatavien osalta ei ole olemassa välitöntä viranomaiskontrollia. Suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velkoja on kuitenkin vastuussa perintäkulujen oikeellisuudesta ja valvoo, miten sen antamia perintätoimeksiantoja hoidetaan (HE 57/2012 s. 20-21). Suoraan ulosottokelpoisia saatavia koskee ulosoton asiamieskielto, joten perintätoimisto ei ole ulosottohakijana suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen osalta. /Suoraan ulosottokelpoisten saatavienkin osalta tulisi pyrkiä ratkaisemaan asiat vapaaehtoisen perinnän keinoin ulosottomenettelyn sijasta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi erilaiset joustavat vapaaehtoiset maksujärjestelyt. Vaikka maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia, niiden toimittaminen ulosottoon ei ole perintätoimenpiteenä tehokkain ja joustavin mahdollinen. Vapaaehtoisella yritysperinnällä on suoraan ulosottokelpoisten saatavien perinnässä tärkeä rooli, sekä maksujen kotiutumista tehostavana prosessina, kuin myös maksujen laiminlyönnin yleisöjulkisuuden (tratta) mahdollistavana tekijänä. Todettakoon, että ulosoton taulukkomaksu on nykyisin korkeimmillaan 210 euroa per peritty saaminen tai sen osa ja lisäksi velkojan tulee suorittaa 1,45 % tilitysmaksua kuitenkin enintään 5000 euroa tilityskerralta ja käsittelymaksua. /Voimassa olevan 10 f §:n 2 momentin mukaiseen sääntelyyn, jossa velkoja voi hakea tuomioistuimesta täytäntöönpanoperustetta niiden perintäkulujen osalta, jotka eivät ole mainitun 2 momentin mukaan suoraan ulosottokelpoisia, ei enää ole tarvetta. Muutosehdotus onkin tältä osin tarpeellinen. Lainsäädännön tarkoituksena ei voi olla vaikeuttaa velalliselle kuuluvan kuluvastuun toteuttamista. Tilanne, jossa osa perintäkuluista ohjataan ulosoton sijaan käräjäoikeuskäsittelyyn, ei ole tarkoituksenmukainen velkojan, velallisen eikä myöskään viranomaisen näkökulmasta. Saatavan on oltava siirrettävissä suoraan ulosottoon yhtenä kokonaisuutena kaikkine liitännäiskuluineen. /Nykyinen sääntely liittyy näkemyksemme mukaan siihen, ettei kulujen enimmäismääriä ole säädetty yrityssaatavissa lukuun ottamatta vakiokorvauksen määrää ja väliaikaisen lain väliaikaisuuden vuoksi tätä säännöstä ei ryhdytty muuttamaan. Nykyisen perintälain perustelujen mukaan ”Euromääräiset rajoitukset koskisivat siis suoraan ulosottokelpoisia yrityssaatavia perittäessä vain sitä, miltä osin kulusaatava on suoraan ulosottokelpoinen. Ne eivät estäisi vaatimasta yritysvelalliselta laissa mainitut euromäärät ylittäviä perintäkuluja, mutta tältä osin kulusaatavaa ei voitaisi periä ulosotossa ilman tuomioistuimen ratkaisua” (HE 57/2012 s. 21).

/Mikäli vain osa perintäkuluista olisi edelleen suoraan ulosottokelpoisia, tulevaisuudessa on todennäköistä, että loppuosaa kuluista aletaan vaatia käräjäoikeudessa. Aikaisemmin säätelemättömässä tilanteessa tämä ei samalla tavalla tarpeellista ja väliaikaisen lain aikana tulevaa sääntelyä on jääty odottamaan. Loppuosan vaatiminen erikseen käräjäoikeudesta lisäisi velallisen kulutaakkaa oikeudenkäyntikuluista ja käräjäoikeuden veloittamista oikeudenkäyntimaksuista johtuen. Tästä aiheutuisi velalliselle myös erillinen maksuhäiriömerkintä.]

5. Kommenttinne esitetyistä aikarajoista (ehdotetut 7 §:n 3 ja 5 mom. ja 10 f §).

-

6. Tulisiko saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi (10 g §, säännöskohtaiset perustelut)? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Ehdotuksen 10 g §:ssä on ehdotettu sellaisten perintätoimien enimmäismääristä, jotka velallinen on velvollinen korvaamaan samaa saatavaa perittäessä. /SPL on toivonut nykyistä selkeämpää lainsäädäntöä. Ehdotettu 10 g § on sanamuodoltaan selvä, mutta lain perustelut eri perusteisten velkojen yhdistämisestä tekevät laista hyvin epäselvän. /Lain selvyyden vesittää lain perusteluissa oleva kohta, jonka mukaan myös saman velkojan eri perusteesta johtuvia saatavia tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi (s. 89). Lain perusteluissa ei ole tuotu esiin, mitä ”mahdollisuuksien mukaan” voisi tarkoittaa. Yhdistämisen tarkoitus on se, että velkojan pienempi työ koituu velallisen hyväksi. Yhdistämisen on katsottu tarkoittavan sitä, että kun saman saatavan osalta pystytään siirtämään seuraava erä jo olemassa olevalle toimeksiannolle, tästä aiheutuu perinnässä vähemmän työtä ja tämä tulee näkyä pienempänä veloituksena kuin jos eriä perittäisiin erikseen. Kuluttaja-asiamiehen hyvän perintätavan linjauksessa (kohta 5.1) on tuotu esiin kuluttajasaatavien osalta perintälain 10 c §:n yksityiskohtaisista perusteluista ilmi käyvä periaate (HE 57/2012 s. 38-39), jonka mukaisesti: ”Samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia on käsiteltävä tarpeettomien kulujen välttämiseksi perinnässä yhdessä ja vaikka saatava on eräännytynyt useassa erässä, maksamattomat erät on niin pitkälle kuin mahdollista koottava samaan maksuvaatimukseen.” /Kun kyse on kestovelkasuhteista, on perintätoimistoilla teknisesti mahdollista määritellä kriteereitä, jolla saman perusteiset tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia pystytään erottamaan muusta sähköisestä toimeksiantajan aineistosta (esim. toimeksiannon viite + päämiesnumero tai asiakastunnus). Jos tarkastelu tulee tehdä myös eri perusteisten saatavien osalta määritelmällä ”mahdollisuuksien mukaan”, ei tämä ole käytännössä mahdollista. Tarkastelun laajenisi koskemaan kaikkien perintään tulevia saatavia ilman, että määritelmille on annettavissa konkreettisia kriteereitä. Yhdistäminen ei tällaisessa tilanteessa voi koskaan olla työtä vähentävää vaan päinvastoin sitä lisäävää. /Kun siis koko ehdotettu perintälain 10 g § perustuu saman saatavan käsitteeseen, ei lain perusteluissa tulisi sekoittaa tätä miltään osin eri perusteisiin saataviin. Tulkinnanvaraiset lain perustelut voivat aiheuttaa valvontaratkaisuja, joissa katsotaan, että eri perusteisia saatavia tulisi yhdistää ilman, että asiassa on otettu huomioon, että tällaisesta poikkeavasta työstä aiheutuu huomattavia kustannuksia, jotka tulisi voida vaatia lisätyönä velalliselta. Aluehallintovirasto on jo tulkinnut joissakin ratkaisuisa, että eri perusteisia velkoja olisi tullut yhdistää ilman, että asiassa on otettu huomioon, että yhdistäminen olisi myös aiheuttanut velallisen korvattavaksi kuuluvaa työtä. Yhdistämisestä olisi siis voinut koitua velalliselle enemmän kustannuksia kuin yhdistämättä jättämisestä. Näin koko yhdistämisen tarkoitusta ja syytä ei ole oikealla tavalla ymmärretty. Aluehallintovirasto on ratkaisussaan myös katsonut, että saatavien yhdistämiskelpoisuuden tutkiminen aiheuttaa lisätyötä, joka velallisen tulee korvata velkojalle. Jos

ehdotuksen perustelujen vuoksi yhdistämiskelpoisuus tulisi tutkia jokaisen toimeksiannon osalta erikseen, tämä kustannus tulee voida lisätä jokaisen toimeksiannon perintäkuluihin eikä sitä voida pitää tarpeettomana todellisena kustannuksena. SPL katsoo, ettei velallisten kulutaakkaa tulisi lisätä vaatimalla tällaista tarkastelua jokaisen toimeksiannon osalta vaan riittävää tulisi olla, että tarkastelu koskee saman perusteisia saatavia. Tältä ongelmalta päästäisiin, jos lain perusteluista selvästi kävisi ilmi, että säännös koskee sitä mitä se koskee eli saman perusteisia velkoja eikä siten eri perusteisia velkoja. /Oikeusjärjestys toimii vahvasti sen periaatteen mukaisesti, että eri perusteisiin saataviin saattavat soveltua eri normit. Tämä erinormisuus saattaa ilmetä niin perinnässä, tuomioistuinprosessissa kuin ulosotossakin. Myös käytännön seikat (perimistoimiston toimeksiantosopimukset suhteessa eri velkoihin ja velkojen omat reskontraohjelmat) voivat estää saatavien yhdistämisen. Oikeusohjeiden puuttumisen ja teknisten vaikeuksien vuoksi eri perusteisten saatavien yhdistelyjä tehtäisiin hyvin eri tavoin eri toimeksiantojen osalta (jos sitä joltain osin jossain pystyttäisiin tekemään) ja tämä näyttäytyisi velallisiin päin sekavuutena ja yhdenvertaisuuden vastaisena. Eri perusteisten saatavien yhdistämisestä voisi myös aiheutua monenlaisia erilaisia virhe- ja sekaannustilanteita kun eri saatavat eivät enää olisi selkeästi erillisillä toimeksiannoilla. Eri perusteisten saatavien yhdistäminen ”mahdollisuuksien mukaan” aiheuttaisi myös tulkintaongelmia niin valvontaviranomaisissa kuin tuomioistuimissakin. Perintätoimistoille olisi myös työlästä esittää erilaisia kustannuslaskelmia siitä, mitä eri perusteisten saatavien yhdistäminen kyseisen toimeksiannon osalta olisi kustantanut. On myös huomattava, että eri perusteisten velkojen yhdistäminen ja siten eri toimeksiantojen tietojen yhdistäminen vaikeuttaa perintätoiminnan harjoittajien rekisteröinnistä annetun lain mukaisten säilytysaikavelvoitteiden toteuttamista eikä ole myöskään kannatettava ajatus ottaen huomioon tietosuojasäännökset. /Eri perusteisten saatavien yhdistäminen romuttaisi siis samaa saatavaa koskevan sääntelyn sekä sen paljonko samasta saatavasta saa vaatia kuluja. Yhdistämisvelvollisuus olisi myös ristiriidassa aluehallintoviraston linjauksiin koskien liikasuoritusten käsittelyä, koska se on valvontakirjeessä nimenomaan linjannut, että eri perusteisia saatavia ei saa käsitellä yhtenä kokonaisuutena eikä liikasuoritusten kohdentaminen saman velkojan eri perusteeseen perustuvalla saatavalla siten ole sallittua. Laajempi yhdistämisvelvollisuus olisi vastoin tätä linjausta. /On huomattava, että perintää koskee aina hyvän perintätavan säännös olla aiheuttamatta tarpeettomia kuluja velalliselle. Perintätoimistojen tulee siis ottaa toiminnassaan huomioon tarpeettomien kulujen aiheuttamisen kieltä eikä tähän vaikuta se, että perusteluista poistettaisiin eri perusteisten velkojen maininta. /Todettakoon lisäksi, että saman saatavan yhdistämisen osalta lain perusteluista pitäisi tulkinnanvaraisuuksien estämiseksi käydä ilmi, ettei saman saatavan osalta yhdistämistä tarvitse tehdä aluehallintoviraston hyväksymissä tilanteissa. Tämäkin selventäisi lain tulkintaa eikä ole mitään syytä, miksi asiaa ei selvennettäisi lain perusteluissa kaikkien niiden seikkojen osalta, jotka ovat tiedossa. Näitä ovat lain perusteluista ilmenevien seikkojen (saatavan suorittamisen, tratan protestoinnin estämisen, ulosottoon tai tuomioistuimeen siirtämisen) lisäksi tilanteet, jossa saatava on: siirretty teknisesti ulosottoon tai toimeksiantajalle ulosottoon toimitettavaksi (suoraan ulosottokelpoiset), tullut perustellusti riitautetuksi, luonteeltaan eri tavalla käsiteltävä (vrt. yksityisoikeudellinen ja julkisoikeudellinen velka), otettava huomioon konkurssissa, velkajärjestelyssä tai saneerausvelkana; tai samaan sopimukseen perustuvia, mutta velasta vastaavat henkilöt vaihtuvat tai näiden henkilöiden lukumäärä muuttuu (ks. esim. laki asuinhuoneiston vuokrauksesta 11§) tai velka-asia, jossa lähetetty maksuvaatimus sisältää sähkömarkkinalain 103 §:n mukaisen katkaisuvaroituksen.]

7. Kommenttinne siirtymäsäännöksistä (ks 8 Voimaantulo).

Lakiin pitäisi saada selkeämmät siirtymäsäännökset, jos kulut jäävät ehdotuksen mukaisesti osittain alhaisemmiksi kuin väliaikaisen lain huojennetut kulut. Jos siis 1.1.2021 alkaen syntyneet kulut ovat syntyhetkellään olleet lainmukaiset, ne olisivat sitä vielä 30.4.2022 jälkeenkin.

Ehdotuksen mukaan suoraan ulosottokelpoisissa saatavissa voi olla pienempi kokonaiskulukatto kun nyt väliaikaisessa laissa. Lisäksi kokonaiskulukatto olisi pienempi yli 500 euron mutta alle 2.500 euron saatavissa kuin nyt väliaikaisessa laissa. Tämän vuoksi lakiin tulisi saada esim. säännös, jonka mukaan:

Tämän lain 10 h §:ää ja sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen suoritettaviin perintätoimiin. Jos perintä on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, velallisen kokonaiskuluvastuuseen sovelletaan lisäksi tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 3 e §:ää.

Lain hyväksymisestä voimaantuloon tulisi myös varata riittävä aika muuttuva lainsäädännön mahdollisesti aiheuttaville muutostöille, sisäisille koulutuksille ynnä muille tarpeellisille toimenpiteille.

8. Tulisiko sähköisten perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevan sääntelyn olla tiukempaa kuluttaja- kuin yrityssaatavissa? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Kyllä [Yrityssaatavissa on omat sähköiset toimituskanavat (verkkolaskutus Tieke) ja kuluttajasaatavissa omat (e-laskutus verkkopankkien kautta) ja tässä toimintaympäristössä on jo huomioitu kuluttajien ja yritysten erilainen suojan tarve. Lisäksi kuluttajilla on mahdollista saada kirjallinen posti sähköisessä muodossa sähköiseen postilaatikkoon (esim. OmaPosti ja Kivra). /SPL:n jäsenyritykset ovat saaneet kuluttajilta paljon negatiivista palautetta siitä, että he eivät saa maksuvaatimuksia halustaan huolimatta sähköisesti. SPL onkin ehdottanut, että ehdottomasta kirjallisesta muotovaatimuksesta tulisi päästä nykyaikaan. Perinnän tarkoitus on ennen kaikkea tavoittaa velallinen ja perintätoimistot haluaisivat tarjota velallisille sitä toimituskanavaa, jota velallinen haluaa käyttää. Tärkeää olisi, että sääntelyssä otettaisiin huomioon miten kuluttaja pystyy saamaan maksuvaatimukset käyttäjäystävällisesti ja miten hänellä on mahdollisuus vaivatta valita itselleen sopivin toimitustapa. Sähköisestä käyttöönotosta ei tule tehdä kuluttajalle liian hankalaa ja muista kirjeiden vastaanottamisesta poikkeavaa. /Jos käyttö tehdään maksuvaatimusten osalta nyt ehdotetun mukaisesti kovin hankalaksi ja kaikista muista lähetyksistä poikkeavaksi, tiedossa on, että käyttöön ottavien kuluttajien joukko jää tällöin pieneksi. Tämä taas aiheuttaa sen, etteivät perintätoimistot välttämättä pysty tekemään investointeja tarjotakseen sähköistä toimitustapaa kuluttajille. Kilpailu- ja kuluttajaviraston esiin tuoma vaihtoehto (Kilpailu- ja kuluttajaviraston eriyvä mielipide s. 127-), minkä mukaan hyväksynnän antaminen sähköisen toimitustavan käyttöön voisi jopa vaatia ”pysyvää tapaa” tekisi säännöksestä yhtä kuolleen kirjaimen kun se on tälläkin hetkellä sähköisen toimitustavan osalta. Saman aiheuttaisi se, jos sähköisen toimitustavan lisäksi tulisi lähettää kirjeposti ennen oikeudellista perintää ja tämä myös lisäisi velallisen korvattavaksi tulevia kustannuksia. On myös huomattava, etteivät sähköiset postilaatikat ole sama asia kuin perintätoimistojen omat sähköpostit. Sähköpostien osalta ehdotuksessa on esitetty, että niiden käyttö edellyttää vahvistusta viestin vastaanottamisesta ja sen vuoksi viraston huoli on aiheeton. /Ulosoton maksukehotusten osalta kirjallinen toimitustapa ei enää pitkään aikaan ole ollut lähtökohta. Velallisen ottaessa käyttöön Suomi.fi -viestit, hän antaa suostumuksensa sille, että ulosottolaitos voi toimittaa maksukehotuksen velalliselle sähköisesti postitse lähetettävän kirjeen sijasta. Pelkästään käyttöönotto on siis katsottu riittäväksi. Ulosottoaarta uudistettaessa katsottiin,

että erillisen suostumuksen pyytäminen johtaisi todennäköisesti siihen, etteivät sähköiset tiedoksiannot yleistyisi toivotulla tavalla. /Suomessa käytön ei tule olla hankalampaa kuin muissa Pohjoismaissa, jos Suomi ei halua erottautua digitalisoitumisen takapajuisena estäjänä. Sähköinen toimitustapa on huomattavasti luotettavampi, tietoturvaisempi ja tehokkaampi kuin paperitoimitus. Sähköisestä toimitustavasta jää myös aina jälki. Sääntelyn pitää vastata tulevaisuuden tarpeisiin. Todennäköisesti sähköiset kanavat kehittyvät, kun taas kirjepostin jakelu ja luotettavuus todennäköisesti muuttuvat yhä epävarmemmiksi jakelumäärien laskiessa. Muuttuneen toimintaympäristön vuoksi postilakia ollaankin ehdotettu muutettavaksi siten, että siirryttäisiin kolmipäiväiseen jakeluun. Pyrkimys kirjepostin vähentämiseen on yhteiskunnallisesti tärkeää myös hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja päästötavoitteiden saavuttamiseksi. SPL:n jäsenyritykset haluavat olla omalta osaltaan tukemassa tätä kehitystä.]

9. Tulisiko kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa sähköinen/digitaalinen postilaatikko rinnastaa kirjepostiin, jolloin erillistä hyväksyntää sähköisen postilaatikon käyttöön ei olisi tarpeen hankkia kuluttajalta? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Kyllä [Tilanteissa, jossa vastaanottaja on hankkinut sähköisen/digitaalisen palvelun postilähetysten vastaanottamiseksi, tällaiseen postilaatikkoon vastaanotettu lähetys on rinnastettava kirjepostiin eikä sitä tulisi nyt perintälaisissa rinnastaa sähköisiin toimitustapoihin. Perintäkirjeitä ei ole perusteltua jättää eriarvoiseen asemaan muuhun postiin nähden. /Tulkinnan ei tulisi poiketa muista Pohjoismaista. Ruotsissa sähköinen postilaatikko on rinnastettu velallisen tavanomaiseen osoitteeseen perintävaatimusten lähettämiseksi. Tämä edellyttää kuitenkin, että velallinen on liittynyt vapaaehtoisesti postilaatikkoon eikä ole ilmoittanut perintäyhtiölle tai postilaatikon toimittaneelle yritykselle, että sitä ei saa käyttää perintäyrityksen lähettämiseen. Norjassa velallisen suostumusta ei tarvita, vaan riittää, että se on joko osapuolten vakiintunut tapa, tai että velallinen on itse ottanut sähköisen postilaatikon käyttöön kunhan velalliselle tulee viestistä ilmoitus esimerkiksi tekstiviestillä tai sähköpostilla. Tanskassa suostumus sähköisiin toimitustapoihin on mahdollista vapaamuotoisella velallisen hyväksynnällä. /Kuluttaja on antanut hyväksynnän sähköisen/digitaalisen postilaatikon käytölle jo ottaessaan kyseisen palvelun käyttöön. Jos kuluttajan tulisi sähköisen postilaatikon käyttäminen vielä erikseen perinnän yhteydessä hyväksyä, joutuisi kuluttaja tällöin hyväksymään kyseisen postilaatikon käytön kaksi kertaa.]

10. Jos katsotte yllä mainitussa tilanteessa rinnastamisen olevan mahdollista, tulisiko tällöin lisäksi asettaa lisäedellytyksiä, kuten tekstiviestin lähettäminen kuluttajalle siitä, että hänelle on lähetetty maksuvaatimus sähköiseen postilaatikkoon? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Kyse on kirjepostista, joka on muutettu kuluttajan toiveesta sähköiseen muotoon. Hyväksyessään sähköisen postilaatikon käyttämisen kuluttajan voidaan odottaa olettavan, että perintäkirjeetkin saapuvat sähköiseen postilaatikkoon. Kuluttajalla tulisi oltava oikeus saada lähetys digitaalisessa muodossa hänen osoittamaansa sähköiseen postilaatikkoon ilman lisäedellytyksiä. /Kuluttaja voi tuki käyttää hänelle tarjottuja erilaisia käyttäjämahdollisuuksia halutessaan hyväksyä kuten ilmoitusta kirjeen saapumisesta. On huomattava, että kirjeposti on kuluttajalle aina mahdollinen. Ne kuluttajat, jotka ottavat käyttöön sähköisiä toimitustapoja, omaavat ymmärrystä sähköisistä toimintatavoista eri tavalla kun ne ”mökkin mummut”, jotka saavat kirjeensä edelleen postiluukusta/laatikostaan.]

11. Onko ehdotettu 12 kuukauden suostumuksen voimassaoloaika (5 §:n 2 mom.) sopivan pituinen? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei, voimassaoloajan tulisi olla pidempi [Sähköiset toimitustavat ovat erilaisia eikä niitä voi arvioida samalla tavalla. Lähtökohtaisesti voimassaoloaikaa ei tulisi lainkaan olla kuten ei muissakaan Pohjoismaissa e-laskutuksen (Eriävä mielipide s. 124) ja sähköisen postilaatikon osalta. (Eriävä mielipide s. 125). /Mikäli kuitenkin e-laskutuksen tai sähköisen postilaatikon osalta pelkkä suostumus käyttöön otosta ei ole riittävä, kuluttajan kannalta ilmoitus saapuneesta maksuvaatimuksesta olisi määräaikaista voimassaoloa parempi vaihtoehto. On huomattava, että tietosuojasäännöksissäkin suostumuksen katsotaan olevan toistaiseksi voimassa eikä sille ole asetettu erillistä määräaikaista. /Myöskin ehdotuksen mukaiset erilaiset ja moninaiset tiedonantovelvoitteet (s. 80) ovat perintätoimistolle raskaita ja liiallisia. Tällä tavalla sähköisten toimitustapojen käyttö tulee perintätoimistoille ja kuluttajille kovin hankaliksi. Tällaisia velvoitteita ei ole asetettu muillekaan toimijoille kuten esimerkiksi ulosoton tai käräjäoikeuden lähettämille vaatimuskirjeille vaikka niiden osalta ollaan siirrytty velkomusten osalta vapaaehtoista perintää jyrkempiin toimenpiteisiin. On hyvin erikoista jos ainoastaan yhden toimialan tulee toimia kuluttajan suuntaan täysin muista poikkeavalla tavalla. Käytännössä kuitenkin jo joka sektorilla toimitaan sähköisillä toimitustavoilla. /Jokaisen perintätoimiston tulisi voimassaolon määräaikaaisuuden ja tiedonantovelvoitteiden vuoksi hallinnoida suostumuksia/ilmoituksia erillään itse toimituskanavasta ja tämä voi estää perintätoimistoja siirtymästä sähköisten toimitustapojen käyttöön. Lisäksi kuluttaja, jolla on paljon velkoja eri perimistöimistöissä ja joka juurikin voisi olla erityisen halukas saamaan perintäkirjeet sähköisesti, joutuu laista johtuvaan byrokraatiaan jokaisen perintätoimiston kanssa erikseen. Maksuvaatimusten osalta kuluttaja ei siis voisi vastaanottaa perintäkirjeitä tavanomaisesti toimituskanavassa (e-laskutus, sähköinen postilaatikko kuten Kivra tai OmaPosti) hyväksymällä siellä haluamansa perintätoimistot lähettäjäksi ilman toimituskanavasta irrallisia voimassaolorajoituksia ja erillisiä tiedonantoja. /SPL:n näkemyksen mukaan sähköpostin käyttö maksuvaatimusten lähettämiseen voi olla sidottu suostumukseen ja 12 kuukauden määräaikaan, jos edellytyksenä ei ole vahvistusta viestin vastaanottamisesta kuten nyt on ehdotettu. Jos vahvistus on edellytyksenä, määräajan säätäminen on tarpeetonta. Norjassa edellytyksenä on, että velallinen on käyttänyt kanavaa kohtuullisen ajan sisällä. Norjassa ei lähdetä siitä, että määräaika olisi sidottu hyväksynnän ajankohtaan. Suomessakin tulisi välttää hyväksynnän pyytämisiä tarpeettomasti ja sitoa aika viimeisimpään kanavan kautta tulleeeseen maksuvaatimuksen päiväykseen. Muuten hyväksyntä voidaan joutua pyytämään, vaikka kanavaa olisi käytetty aktiivisesti ja tämä olisi vastoin normaalia sähköisten toimintatapojen käyttöä. Vaikka siis kuluttaja saisi säännöllisesti maksuvaatimuksia sähköisesti, hän ei niitä ajan umpeuduttua saa, jos hän ei ole muistanut uudistaa voimassaoloa vaan saa tahtomattaan kirjeet postitse. Voi myös olla, ettei perintäyhtiö pyydä heti uutta hyväksyntää eikä tarjoa heti mahdollisuutta jatkaa sähköistä mallia. Kaikkiaan suostumuksen määräaikaaisuus voi aiheuttaa haasteita prosessin eri vaiheissa, jotka ovat vältettävissä määräaikaaisuusvaatimuksesta luopumalla.]

12. Tulisiko edunvalvontaa koskevat näkökohdat huomioida näkyvämmiin perintäkirjeiden sähköisissä toimittamistavoissa? Esimerkiksi siten, että edunvalvoja saisi sopia, että maksuvaatimus tai maksuvaatimukset toimitetaan sille sähköisesti, vaikka maksuvaatimus tämän lisäksi lähetetään kirjeitse edunvalvonnassa olevalle velalliselle. Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Lisäsääntelyyn ei ole tarvetta. Perintätoimistoilla ei ole mahdollisuutta lähettää saman velallisen perintäkirjettä samanaikaisesti kahdelle eri taholle. Jos velallisella on edunvalvoja taloudellisten asioiden osalta ja edunvalvoja edustaa velallista perintäasioissa, kirje lähetetään edunvalvojalle eikä velalliselle eli vain yhteen paikkaan. Yleisestikään valtuutustilanteissa velallisen postia ei lähetetä useaan paikkaan, vaan suoraan nimetyille valtuutetuille. /Jos edunvalvoja haluaa velallisen perintäkirjeet sähköisesti ja voi käyttää sähköisiä kanavia niin ne voidaan toimittaa edunvalvojalle. Jos sähköinen toimitustapa tehdään laissa nyt ehdotetun mukaisesti, vaikuttaa tämä myös

viranomaisten mahdollisuuksiin saada perintäkirjeitä sähköisesti. Tämä taas on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. (Vrt. viranomaisten viestinnän siirtyminen täyssähköisyyteen kuten verohallinto jne. Suomi.fi-palveluihin sekä muut viranomaisten sähköiset asiointijärjestelmät.)]

13. Onko näkemyksenne mukaan väliaikaisen lain soveltamisessa ilmennyt ongelmia esim. tuomioistuimissa?

Perintälain 3 d §:n osalta ollut tulkintaongelmia maksuvaatimusten enimmäismääristä trattaperinnässä. Tätä kohtaa täsmennetty nyt onnistuneesti lakiehdotuksessa.

14. Voitte kirjoittaa muut ehdotusta koskevat kommenttinne alla olevaan tekstikenttään.

SPL:n jäsenyritykset haluavat toimia mahdollisimman vastuullisesti ja Suomen Perimistöimistöjen Liiton laatimien vastuullisen perinnän periaatteiden mukaisesti. SPL pitää tärkeänä, että pysyvää perintälain muutosta säädettäessä pyrittäisiin lain selkeyteen. Lain perusteluista tulisi poistaa tulkinnanvaraisuudet ja sitä vastoin selventää lain säännöksiä esimerkeillä.

SPL myös korostaa, että vapaaehtoinen perintä on tärkeä vaihe, jossa velallinen voi joustavilla keinoilla saada taloudelliset asiansa järjestykseen. Tässä vaiheessa velallinen saa perintätoimistoilta apua, voi selvittää velka-asiaansa ja tehdä erilaisia maksujärjestelyjä. Hyvin usein yhteinen ratkaisu löydetään vapaaehtoisen perinnän aikana. On yhteiskunnan etu, että perintää voidaan suorittaa asianmukaisesti ja perintäkeinoja on laajasti käytettävissä. Tämän edellytyksenä on, että lähtökohtana on edelleen perintälain 10 §, jonka mukaisesti velallisen tulee korvata velkojalle perinnästä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Pysyvän lainsäädännön yhteydessä tulisi myös tarkistaa kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät ja nostaa niitä yleisen kustannustason mukaisesti asianmukaiselle tasolle.

Karskela Maija
Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry